

El 'Monopoly' de les caixes

Cent o cent anys i escaig després de l'aparició de les caixes d'estalvis, aquestes entitats han canviat tant que no les reconeixrien ni els seus fundadors. Aquests dies, precisament, hi ha una petita caixa catalana que celebra el centenari, Caixa de Manlleu. Totes les caixes que continuen vives van crear-se més o menys en la mateixa època, tot i que n'hi ha de ben antigues, com la de Sabadell, fundada el 1854. El projecte més antic és de 1839, a València, però no va reeixir. En canvi, el 1841 va tenir més fortuna la Caixa de Sagunt, ara "fusionada".

Les dades no tenen més importància per al que volem explicar. El cas és que avui dia les caixes gestionen el 42,6% dels estalvis a l'estat espanyol, una proporció que als Països Catalans és molt més alta, tot i que no és fàcil disposar de les dades tan al dia. En tot cas, ara les caixes, sobretot les més grans (Pensions, Catalunya, Bancaixa) són autèntiques capçaleres de potents grups financers que desmenteixen amb fets el vell tòpic que "no tenim banca pròpia" o que "no tenim grans capitals".

Al contrari, ara les grans caixes –i gràcies segurament a que són caixes i no bancs– disposen de grans quantitats de diners que utilitzen segons els criteris més ortodoxos de la gestió financera: invertir els diners en les activitats més rendibles possibles i, al mateix temps, les que siguin més segures. Siguin on siguin, és a dir, sense sacralitzar el territori d'origen. I aquesta realitat obre precisament un munt de dubtes sobre el paper social de les caixes d'estalvis, sobre què n'han de fer dels diners, i si els dirigents poden actuar amb la llibertat total de moviments amb què ho fan.

És un debat que ja comença a ser antic, però no per això perd actualitat. Quan no treuen el tema els detractors de les caixes pel cantó dret, per dir-ho d'alguna manera (la gran banca), el treuen els detractors pel cantó esquerre (forces polítiques d'esquerra i altres). La gran banca es queixa que les entitats d'estalvi puguin dedicar els beneficis a "reserves", és a dir, a engrèixar-

se cada vegada més, sense necessitat de repartir-los entre els accionistes, perquè no tenen accionistes. En canvi, la banca té amos, té accionistes, que exigeixen repartir-se els guanys cada any. Paradoxalment, les caixes no tenen amo i per això es fan els amos.

Efectivament, si estan ben gestionades poden disposar de molts diners per comprar de tot com si juguessin a un gran "monopoly": bancs, companyies d'assegurances, autopistes, telefòniques, aigües, gas, repsols... L'altre dia, per exemple, la Caixa de Catalunya proclama

que "té 180.000 milions per a inversions financeres". El president de Bancaixa també es mostrava disposat a participar en el procés de privatitzacions, com a comprador... Els bancs han demanat al govern del Partit Popular que elimini aquesta competència desigual i retiqui l'estatut jurídic de les caixes, però de moment en Rato no els ha fet cas.

En resum, la gran banca es queixa d'una cosa que no té per què ser dolenta, sinó que, en principi, és bona. Gràcies al seu origen i al seu estatut especial, les caixes ben dirigides s'han convertit en grans grups financers que se suposa que beneficieren l'economia del país on són. La qüestió és si la beneficieren prou. Encara que les coses hagin canviat tant en cent anys, encara que

ara les caixes siguin ja com bancs sense amo, no ha arribat el moment d'oblidar el seu origen, els seus motius fundacionals.

Les caixes havien de ser institucions no lucratives que pagaven als dipositants, gent modesta, més interessos que la banca. Els beneficis es dedicaven a obres benèfiques, culturals, sanitàries i socials, sobretot perquè, en l'època que van néixer, aquestes necessitats no estaven cobertes per l'estat. Ara, l'estat ja fa el seu paper i les caixes han pogut limitar l'obra social a un conjunt d'actuacions tan dignes, lloables i útils com decoratives. Però els temps tornen a canviar, i els retocs que patirà sens dubte l'estat del benestar haurien de fer reflexionar una altra vegada, per què no?, sobre la destinació dels diners que tan professionalment saben guanyar les caixes. ■

JORDI FORTUNY

"Els retocs que patirà l'estat del benestar haurien de fer reflexionar, per què no?, sobre la destinació dels diners que tan professionalment saben guanyar les caixes."